

Dosarul nr. 2ra-1325/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud. S. Clima)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. I. Țurcan, V. Cotorobai, M. Anton)

DECIZIE

22 iulie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul

Judecătorii

Oleg Sternioală

Ala Cobăneanu

Svetlana Filincova

Galina Stratulat

Victor Burduh

examinând recursurile declarate de către Denis Russu și avocatul Aliona Dragomir,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Denis Russu împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești,

împotriva deciziei din 14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 07 februarie 2018, Denis Russu, reprezentat de avocatul Aliona Dragomir, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală prin care a solicitat repararea prejudiciului material în mărime de 11500 de lei cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești; repararea prejudiciului moral în mărime de 30000 de euro cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești; obligarea procurorului Sajin Oleg, Botezatu Olesea, Cherpec Mariana să-și ceară scuze public, prin postarea acestora pe prima pagină web a procuraturii; compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că urmare a controlului efectuat de către Inspekția de Stat în Construcții la șantierul situat pe xxxxxx au fost depistate abateri de la actele normative în vigoare, fiind emisă pe numele lui Denis Russu, reprezentant prin procură a lui Bratan Andrei, prescripția seria ISC nr. 0005256 din 16 ianuarie 2014, prin care au fost sistate lucrările de construire a obiectivului până la înlăturarea neconformităților depistate și anume: obținerii autorizației de construire. Totodată, la 16 ianuarie 2014, în privința reclamantului a fost întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție în baza art. 179 din Codul contravențional - construcții neautorizate. La data de 01 aprilie 2014, reclamantul a primit autorizația de construire nr.61-c/14. Despre obținerea căreia a fost informată nemijlocit și Inspekția de Stat în Construcții, după care reclamantul a început lucrările de construcții.

Reclamantul a menționat că abia la data de 16 aprilie 2014, Inspecția de Stat în Construcții a întocmit un proces-verbal, din considerentul că Denis Russu nu a stopat lucrările de construcție impuse prin prescripție, nefiind luat în calcul că la data de 01 aprilie 2014 reclamantul a informat Inspecția de Stat în Construcții precum că are toate actele necesare, acestea fiind prezentate în original. În pofida acestui fapt Inspecția de Stat în Construcții a depus plângere la Procuratura Generală. La 30 aprilie 2014 de către procurorul Procuraturii Generale, Sajin Oleg, a fost emisă ordonanța de intentare a dosarului penal cu nr.xxxxxx, art. 328 alin. (1) și art. 352 alin.(1) Cod penal. În cadrul efectuării acțiunilor de urmărire penală, de către procurorul Botezatu Olesea, la 26 iunie 2014, reclamantul a fost recunoscut și audiat în calitate de bănuit în săvârșirea infracțiunii prevăzute la art.352 alin.(1) Cod penal, iar la 24 septembrie 2014 lui Denis Russu i-a fost înaintată învinuirea în comiterea infracțiunii prevăzute de art.352 alin.(1) Cod penal, și începând cu 04 iulie 2014 până în prezent acesta se află în Penitenciarul nr.13.

Reclamantul a declarat că prin hotărârea din 17 noiembrie 2016 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău, Denis Russu a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art.179 Cod contravențional; procesul contravențional intentat de Inspecția de Stat în Construcții la 16.01.2014 în privința lui Denis Russu a fost încetat pe motivul expirării termenului de prescripție de atragere la răspundere contravențională. În vara anului 2017, reclamantul a făcut cunoștință cu dosarul său personal, observând că în privința sa până în prezent există cauza penală nr. 2014928189, motiv pentru care la data de 19 iunie 2017 s-a adresat cu cerere către Procuratura Generală, solicitând informație referitor la cauza penală pornită în baza art.352 alin.(1) Cod penal, iar la data de 26 iunie 2017 a primit răspuns conform căruia secretariatul Procuraturii Generale, dnul Bumbu Vitalie, l-a informat precum că cererea acestuia a fost trimisă conform competenței la Procuratura Chișinău, oficiul Centru. La data de 11 iulie 2017, reclamantul a primit răspunsul nr.R-27d/17-4065 din 04 iulie 2017, conform căruia șeful secretariatului Veclinschii Cornelia l-a informat că cererea a fost transmisă după competență la Procuratura Chișinău, oficiul Centru, iar la data de 20 iulie 2017, Russu Denis în mod repetat a solicitat eliberarea ordonanței pe cauza penală-xxxxx. La 28 iulie 2017 Denis Russu a primit scrisoarea din 24 iulie 2017, nr.9-6d/17-4831, în care s-a menționat că ultimul va fi informat despre rezultatele examinării cererii. Astfel, reclamantul pentru asistență juridică a fost nevoit să-și angajeze un avocat, fiind încheiat în acest sens, un contract de asistență juridică în sumă de 5000 de lei.

Reclamantul a precizat că doar după angajarea avocatului a aflat că dosarul penal pornit în privința sa se află spre examinare la procurorul Procuraturii Chișinău, sediul Centru, Cherpec Mariana. Ulterior, la 27 octombrie 2017, avocatul s-a adresat cu plângere la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, prin care a solicitat și urgentarea examinării cauzei penale (în baza art. 20 CPP), pornit în privința lui Denis Russu și numai după înregistrarea plângerii, la data de 31 octombrie 2017 de către procurorul Mariana Cherpec a fost emisă ordonanța privind scoaterea persoanei de sub urmărire penală și clasarea cauzei penale nr. xxxxx.

Partea reclamantă a susținut că la 12 octombrie 2017 s-a adresat cu interpelare la Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova, la Serviciul Tehnologiei Informaționale solicitând eliberarea informației despre cauzele penale și contravenționale în privința sa, iar la 19 octombrie 2017, reclamantul a primit răspuns

de la Serviciul Tehnologii Informaționale, fiindu-i comunicat că nu este nicio informație despre dosarul penal cu nr. xxxxxx, intentat la 30 aprilie 2014.

Denis Russu a afirmat că, urmare a unui proces care a durat 3 ani, a fost scos de sub urmărire penală în toate învinuirile aduse de către procurorul în Procuratura Chișinău oficiul Centru - Cherpec Mariana, dar în rezultatul acestui proces a fost defăimată imaginea de afaceri a reclamantului, care până la intentarea urmăririi penale a reprezentat interesele omului de afaceri din Federația Rusă, iar după pornirea cauzei penale contractul dintre Bratan Andrei și Denis Russu a fost reziliat, fiind în imposibilitate ulterior să se angajeze în câmpul muncii.

Reclamantul a relatat că i s-a cauzat un prejudiciu material ce constituie salariul nerealizat pe 2 luni = $150 \times 2 = 300$ de euro, sau 3300 de lei * $2 = 6600$ de lei. Rezultând din faptul că a fost învinuit în comiterea unei infracțiuni prevăzute art.352 alin.(1) Cod penal, care stabilește răspunderea penală pentru samavolnicie și faptul că urmărirea penală a durat mai mult de 3 ani, din 30 aprilie 2014 și până la 31 octombrie 2017, a considerat că este în drept să pretindă și la repararea prejudiciului moral. La fel, a precizat că acțiunile ilegale ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și a instanțelor de judecată au jucat un rol negativ în viața și activitatea acestuia, suferind moral și fizic. Astfel fiindu-i cauzat un prejudiciu moral considerabil.

Prin hotărârea din 13 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, acțiunea depusă de Denis Russu a fost admisă parțial; s-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Denis Russu suma de 4000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, precum și 5000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică; în rest, acțiunea depusă de Denis Russu împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești s-a respins ca neîntemeiată.

Prin decizia din 14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, corectată prin încheierea din 23 aprilie 2016, s-a respins apelul declarat de Denis Russu; s-a admis cererea de apel depusă de Ministerul Justiției; s-a casat hotărârea din 13 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, pronunțată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Denis Russu împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și a fost pronunțată o hotărâre nouă prin care cererea de chemare în judecată depusă de Denis Russu împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Ministrul Finanțelor, Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești a fost respinsă.

La 08 mai 2019, conform ștampilei aplicate pe plicul poștal, Denis Russu a declarat recurs împotriva deciziei din 14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău solicitând admiterea recursului, casarea hotărârilor judecătorești cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului s-a indicat că decizia contestată este ilegală și pasibilă de a fi casată, deoarece instanța de apel la examinarea cauzei a interpretat în mod eronat normele legale, a aplicat legea care nu trebuia a fi aplicată.

Recurentul a menționat că instanța de apel greșit a indicat că la caz nu sunt întrunite niciuna din condițiile din art. 3 pct. a) și e) al Legii privind modul de repararea a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, deoarece din analiza deciziei contestate nu se atestă elucidarea pe deplin a circumstanțelor esențiale pentru justa soluționare a litigiului și nici nu au fost apreciate toate probele anexate la dosar.

La 10 iunie 2019 avocatul Aliona Dragomir, reprezentând interesele lui Denis Russu, a declarat recurs împotriva deciziei din 14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea cererii de recurs, casarea hotărârii din 13 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani și a deciziei instanței de apel, cu emitere unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată să fie admisă integral.

În susținerea cererii de recurs depuse s-a menționat că instanța de apel, motivând respingerea cererii de chemare, nu a examinat minuțios obiectul cererii și nu a stabilit caracterul raporturilor juridice între părți, nu a examinat obiectiv toate probele prezentate, fapt ce a încălcat principiul egalității părților în proces și a negat absolut principiile unui proces echitabil.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 14 martie 2019, iar Denis Russu a declarat recurs la 08 mai 2019, conform ștampilei aplicate pe plicul poștal (f.d.12, vol. II), ceea ce denotă că recursul este în termen.

Cu referire la recursul declarat de către avocatul Aliona Dragomir la 10 iunie 2019, Colegiul la fel reține că este depus în termenul legal de contestate, deoarece instanța de apel a expediat la 18 aprilie 2018, prin intermediul poștei electronice, pentru cunoștință copia deciziei din 14 martie 2019. (f.d. 239, vol. I)

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 10 iulie 2019 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursurile admisibile și a decis examinarea acestora în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursurile declarate de Denis Russu și avocatul Aliona Dragomir și va casa decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței

de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă părțile și alți participanți la proces sânt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din materialele dosarului s-a constatat că, înaintând prezenta acțiune în judecată în baza Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul dereparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, Denis Russu a solicitat repararea prejudiciului material în mărime de 11500 de lei cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești; repararea prejudiciului moral în mărime de 30000 de euro cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești; obligarea procurorului Sajin Oleg, Botezatu Olesea, Cherpec Mariana să-și ceară scuze public, prin postarea acestora pe prima pagină web a procuraturii; compensarea cheltuielilor de judecată.

Judecând cauza, prima instanță prin hotărârea din 13 iunie 2018 a ajuns la concluzia de a admite parțial acțiunea depusă de Denis Russu; a încasa din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Denis Russu suma de 4000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, precum și 5000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică; în rest, acțiunea depusă de Denis Russu împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești a respins-o ca neîntemeiată.

Curtea de Apel Chișinău, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii contestate, prin decizia din decizia din 14 martie 2019, corectată prin încheierea din 23 aprilie 2016, a considerat de a respinge apelul declarat de Denis Russu; a admis cererea de apel depusă de Ministerul Justiției; a casat hotărârea din 13 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, și a pronunțat o hotărâre nouă prin care cererea de chemare în judecată depusă de Denis Russu împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Ministrul Finanțelor, Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești a respins-o.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că soluția instanței de apel în sensul adoptat nu poate fi menținută, fiind rezultată din interpretarea greșită a prevederilor legale ce guvernează raportul juridic litigios și circumstanțele probatorii ale dosarului.

În conformitate cu art.10 alin. (1) Cod civil, apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară, iar conform art. 53 alin. (2) din Constituție, statul răspunde

patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.

Prevederi relevante speței se conțin în Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, care stabilește expres atât momentul nașterii dreptului la repararea prejudiciului, cât și condițiile în temeiul cărora survine răspunderea statului.

Astfel, art. 1 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, stipulează că prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești.

Conform art. 2 alin. (1) din Legea citată, prin acțiuni ilicite se înțelege, acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, conform căruia nicio persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infrațiuni).

Din materialele dosarului s-a constatat că urmărirea penală în privința lui Denis Russu a fost pornită la 30 aprilie 2014 de către Procuratura Generală, conform bănuielii rezonabile de săvârșire a infracțiunii prevăzute de art. 328 alin.(1) și 352 alin.(1) Cod penal. Temei pentru pornirea urmăririi penale l-au constituit actele de constatare din care rezultă că Andrei Bratan, în baza certificatului de urbanism nr. 5061/13 din 22 octombrie 2013 și lipsei autorizației de construire eliberate în modul corespunzător, a demarat lucrările de construcție a unei case de locuit individuale izolate pe lot, libere pe cele patru fațade, pe terenul cadastral xxxxx situat pe xxxxxxx. mun. Chișinău.

Urmare a controlului efectuat de către Inspekția de Stat în Construcții la șantierul indicat supra, au fost depistate mai multe abateri de la actele normative în vigoare, fiind emisă pe numele lui Denis Russu, reprezentant prin procură a lui Andrei Bratan, prescripția seria ISC nr. 0005256 din 16 ianuarie 2014, prin care au fost sistate lucrările de construire a obiectivului până la înlăturarea neconformităților depistate și anume: obținerii autorizației de construire.

La 16 ianuarie 2014 în privința lui Russu Denis a fost întocmit proces-verbal cu privire la contravenție în baza art. 179 Cod contravențional - construcții neautorizate.

La 16 aprilie 2014 Inspekția de Stat în Construcții efectuând controlul la fața locului a constatat că Andrei Bratan și Denis Russu nu au stopat lucrările de construcție impuse prin prescripție. Conform Regulamentului local de urbanism, aprobat prin decizia Consiliului mun. Chișinău nr. 22/40 din 25 decembrie 2008, terenul cu numărul cadastral xxxxxx se afla în zona R1-b, care prevede construcția caselor de locuit unifamiliale, izolate pe lot, libere pe cele patru fațade, și în certificatul de urbanism nr. 5061/13 din 22 octombrie 2013. Necătând la acestea, factorii de decizie ai Primăriei mun. Chișinău au eliberat pe numele lui Andrei Bratan un alt certificat de urbanism pentru proiectare nr. 1241/14 din 06 martie 2014, prin care au certificat construirea unei case de locuit izolate pe lot, liberă pe cele patru fațade, modificând certificatul de

urbanism nr. 506i/13 din 22 octombrie 2013 și anume schimbând regimul pe înălțime S (D)+P+2E+M în S +P+4E, iar ulterior au eliberat autorizație de construire nr. 61-ci 4 din 01 aprilie 2014.

În cadrul efectuării acțiunilor de urmărire penală, la 26 iunie 2014, Denis Russu a fost recunoscut și audiat în calitate de bănuit în săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 352 alin. (1) din Codul penal, iar la 24 septembrie 2014 lui Denis Russu i-a fost înaintată învinuirea în comiterea infracțiunii prevăzută de art.352 alin.(1) Cod penal, care a declarat că vinovăția în săvârșirea infracțiunii nu o recunoaște și folosindu-se de drepturile sale procesuale, a refuzat de a da declarații.

Prin hotărârea din 06 iunie 2014 a Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău, Denis Russu a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art. 179 Cod contravențional.

Prin ordonanța din 31 octombrie 2017 a Procuraturii mun. Chișinău, oficiul Centru, a fost dispusă scoaterea de sub urmărire penală și clasarea cauzei penale intentate în privința lui Denis Russu, din motiv că s-a constatat legalitatea actelor în temeiul cărora au fost executate lucrările de construire pe str. xxxxxx a fost confirmată prin deciziile instanțelor de judecată, precum și conform controlului efectuat s-a stabilit că obiectivul examinat este amplasat în limita terenului deținut în proprietate fără încălcarea normelor urbanistice și arhitecturale în vigoare și nu poate influența negativ vecinătățile și în niciun caz nu poate aduce daune intereselor publice.

Așadar, circumstanțele relatate supra denotă că urmărirea penală în privința lui Denis Russu a durat începând cu 26 iunie 2014 și până la 31 octombrie 2017.

Pe parcursul urmăririi penale, reclamantul a fost recunoscut ca bănuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 352 alin. (1) Cod penal, a fost audiat în această calitate, apoi reclamantul a fost recunoscut și ca învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 352 alin. (1) Cod penal. Alte acțiuni nu au fost întreprinse în privința reclamantului, ci doar a semnat o declarație de înștiințare a organului de urmărire penală sau a instanței de judecată despre schimbarea adresei de domiciliu, or, după cum a menționat și recurentul în cadrul derulării procesului de judecată reținerea și arestul i-au fost instituite pe o altă cauză penală.

Drept urmare, cele relatate în ansamblu denotă incontestabil faptul că Denis Russu este în drept de a pretinde la repararea prejudiciului cauzat în urma acțiunilor ilegale ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești, însă instanța de apel greșit a stabilit că rezultând din specificul acestei categorii de cauze instanța de judecată este în imposibilitate de a admite solicitarea reparării prejudiciului material și moral, în cazul în care în privința persoanei aflate sub urmărire penală nu a fost aplicat arestul preventiv sau declarația scrisă de a nu părăsi localitatea, or, angajamentul semnat de către reclamant la obligația de a se prezenta în fața organului de urmărire penală nu constituie temei pentru a supune statutul unei răspunderi materiale și moral ca urmare a lipsei unor acțiuni ilegale.

În acest sens, Colegiul remarcă că conform art. 6 al Legii enunțate, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilit de prezenta lege, apare în cazul: a) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare; b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare; c) adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului contravențional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice; d) adoptării, de către judecătorul de instrucție, în condițiile art.313 alin.(5) din Codul de procedură penală,

în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulității actelor sau acțiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigații.

În accepțiunea art. 10 din aceeași Lege, dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilit de prezenta lege apare în cazurile specificate la art. 6.

Prevederi similare se regăsesc și în art. 1405 alin. (1) Cod civil, conform căruia prejudiciul cauzat persoanei fizice prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea, prin aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanelor de răspundere ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată.

Coroborând în ansamblu normele de drept precitate supra, se atestă cu certitudine că Denis Russu în prezenta acțiune a întrunit condițiile de a-și valorifica pretenția de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, întrucât materialul probator atestă că Denis Russu în cadrul efectuării acțiunilor de urmărire penală în anul 2014 a semnat declarația cu privire de a nu părăsi localitatea, ori, acest fapt se deduce din declarația semnată de către recurent la 26 iunie 2014. (f.d. 12, vol. I)

În aceste ordine de idei, este necesar de a accentua că instanța de apel la examinarea cauzei a eludat de a se expune asupra aplicabilității art. 10 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 și la acest capitol Colegiul menționează greșită concluzia instanței de apel rezultând din examinarea superficială a cauzei.

Astfel, la materialele cauzei este anexată ordonanța de scoatere a reclamantului de sub urmărire penală (f.d. 16-21, vol. I), la care face referință în hotărâre sa prima instanță.

Instanța de apel, inexplicabil, ignoră acest înscris și indică că nu sunt întrunite condițiile art. 6 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 pentru ca reclamantul să poată pretinde la repararea prejudiciului material și moral.

În contextul dat, Colegiul reține că conjunctura descrisă supra evidențiază faptul că instanța de apel nu a exercitat un control judiciar complet, în fapt și în drept, cu respectarea efectului devolutiv al apelului, asupra ceea ce a hotărât prima instanță, iar drept consecință a interpretat și aplicat în mod eronat normele de drept material și procedural pertinente speței, fapt ce a succedat adoptarea unei soluții nemotivate.

La caz, Colegiul învederează că, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care statuează că întinderea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanță, precum și de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinale și de practicile diferite privind prezentarea și redactarea sentințelor și hotărârilor în diferite state (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Van den Hurk împotriva Olandei din 19 aprilie 1994, paragraful 61). Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, jurisprudența CtEDO în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanței, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a menționat că, este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (Hirvisaari împotriva Finlande).

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a articolului 6 §1 din CEDO (Hiro Balani vs. Spania).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

În speță, este evident că constatările instanței de apel nu conțin o argumentare clară, bazată pe suportul probator existent la materialele cauzei, din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției emise, astfel încât instanța de recurs fiind în dificultate de a exercita controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea soluției adoptate.

Coroborând circumstanțele ce preced, instanța de recurs conchide temeinicia recursurilor declarate de Denis Russu și avocatul Aliona Dragomir împotriva deciziei din 14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, deoarece soluția instanței de apel este bazată pe neelucidarea circumstanțelor speței și este adoptată cu încălcarea normelor de drept material și procedural.

Dat fiind faptul că instanța de apel a emis o decizie neîntemeiată, dictată de concluzii nemotivate și nu a elucidat toate circumstanțele pertinente speței, iar lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia necesității admiterii recursurilor declarate de Denis Russu și avocatul Aliona Dragomir și casării deciziei din 14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de circumstanțele constatate și concluziile deduse de instanța de recurs și, reexaminând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată cu respectarea normelor de drept material și procedural pertinente speței, precum și cercetarea multiaspectuală a suportului probator.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admit recursurile declarate de Denis Russu și avocatul Aliona Dragomir.

Se casează decizia din 14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Denis Russu împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală,

ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și se trimite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Svetlana Filincova

Galina Stratulat

Victor Burduh